

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiae Venusinae, ac deinde Aesinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1706

Deputationis Revisoris Computorum Formula XIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62406)

bet 21. q. 5. *Glof. in cap. Prodest verb. corrigatur 23. q. 5. & in cap. Quoniam verb. quadruplum dist. 18.* Quæ quando magis timetur imponenda est potius quam spiritalis, ut consilium *Glof. in cap. Dicitur est verb. illud ergo 94. dist.* Et in Arbitrariis quamvis carior sit, est tamen minor quamlibet pœna corporali, licet levi, *In servorum ff. de pœn. & major imponitur nobili, quam ignobili, sed corporalis major imponitur ignobili, cap. qui contra, ubi Glof. verb. ignobiles 24. q. 1.*

6. LOCIS PIIS CIVITATIS, ET DIOECESIS. Pœnæ pecuniariæ, quæ secundum Canones *in c. Quamquam dist. 23. & c. Quoniam dist. 18.* irrogantur, debent distribui locis piis, & Pauperibus Civitatis, vel Diœcesis arbitrio Ordinarii, & cæteris paribus præferendus est locus, ubi delinquens habitat, *S. Congr. Episc. in Venusina 21. Nov. 1600. Nicol. lucubr. Can. lib. 5. tit. 37. n. 1. ampl. 2.* Adeo si reus appellaret à Decreto condemnationis ad Metropolitanum, non posset iste pœnam pecuniariam, in qua appellans fuit condemnatus, exigere, sed quatenus Sententiam confirmaret, illa Ordinario delinquentis, & loco commissi delicti solvi deberet, ut declaravit eadem *Sac. Congreg. in Squillacen. 6. Martii 1618. contra Archiepiscopum Rhegiensem.*

7. DATA CAUTIONE. Depositarius multarum Fori Ecclesiastici cavere debet de benè administrando, & rationem reddendo, ut Sacre Congregationes Episcoporum, & Concilii declararunt apud *Nicol. in fosc. verb. pœna n. 6. & lucubr. Can. lib. 5. tit. 37. num. 1. ampl. 1. & apud Fagnan. in cap. Presbyteri nu. 33. de pœn.* ubi quod Depositarius debet esse aliquis de Capitulo, ne forte Laicum Episcopus deputando videatur velle absque necessitate Officiale non subditum creare, ut illum à suo eximat Foro.

8. ET DUOBUS DE CAPITULO. Redditio rationis super applicatione multarum debet fieri coram Ordinario, & duobus de Capitulo eligendis, alter ab Episcopo, & alter à Capitulo, ut eadem Decreta à præfatis Authoribus mox adductis relata præscribunt; Et convenit, ut ita fiat, nè unquam de pœnarum non recta versione contingat suspicari.

Monacelli Form. Pars I.

9. DEPONI CURET. Deputatio huius Officialis non debet fieri pro colore quæsito, & ad captandam excusationem in malo; sed ut verè, realiter, & fideliter multæ pecuniariæ apud eundem deponantur, & ut per illius manus locis, & usibus piis, & pauperibus elargiantur: Excepto aliquo casu exemplari, in quo, ut omnibus innotescat Episcopus exacta multa statim pauperibus publicè erogari juberet, ad tradita per *Card. de Luc. annor. ad Concil. disc. 43. n. 19.*

Deputationis Revisoris Computorum Administratorum locorum piorum.

F O R M U L A X I V.

S U M M A R I U M.

- 1 Episcopus exigere potest rationem administrationis locorum, & legatorum piorum quibusvis privilegiis non obstantibus.
  - 2 Episcopus non obstante, quod à Testatore, & lege foundationis excludatur à visitatione, & revisione computorum, potest supplere negligentiam Executorum, & Administratorum etiam si defunctus disponeret, quòd legatum irritum sit, quando Episcopus se immisceat, & illos remove, si malè administrant, nu. 3. 4. & 6.
  - 3 Episcopus in absolutione, seu condemnatione Administratore, habet unicum votum, ubi alii Deputati ex lege foundationis adhibendi sunt.
  - 4 Episcopus cogit quoscumque Administratores locorum piorum, ad exhibendum libros administrationis, etiam in Palatio Episcopali, quando sunt in loco residentie.
  - 5 Administratores tenentur retinere libros dati, & accepti, aliàs contra eos tamquam dolosos juratur in litem.
  - 6 Administratores equiparantur Tutoribus, & Curatoribus, & præstare debent ea, quæ illi præstant.
- Administrator à Testatore datus licet non teneatur satisfacere, teneatur tamen rationem administrationis reddere,

C quam-

quamvis nihil Testator de hoc disponeret, *ibid.*

Obligatio reddendi rationem de administrationis imponitur à jure, *ibid.*

10 Administrator, seu Executor Testamentarius, qui debet eleemosynas di-

stribuere pauperibus, potest filiis, & sibi distribuere, si verè sint pauperes.

11 Episcopus, sive alius Deputatus pro revisione computorum non potest mercedem, sive propinam recipere.

N. Episcopus N.

Dilecto N.

EXigit providentia Pastoralis officii, ut bona, & redditus locorum piorum rectè administrantur, & eorum computa debito tempore examinentur, & reveideantur. Quapropter Nos gravioribus curis occupati de tua fidelitate, & experientia plurimum in Domino confisi, Te in Revisorem generalem computorum, & administrationum omnium locorum piorum tam Civitatis, quam Diocesis, & nostræ ordinariæ, & delegatæ jurisdictioni subjectorum, eligimus, constituimus, & deputamus cum facultate Officiales, & Administratores quoscunque prout juris erit, citandi, & ad exhibendos libros, & computa pro redditione rationis compellendi. Ad Sententiam autem absolutoriam, seu condemnatoriam non devenias Nobis, vel nostro Vicario Generali inconsultis, præsentibus ad nostrum beneplacitum valituris. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. **D**EBITO TEMPORE. Episcopi vigore *Conc. Trid. c. 8. & 9. de Reform. consuetudinibus* etiam immemorabilibus, & privilegiis non obstantibus, possunt exigere rationes ab Administratoribus locorum, & legatorum piorum, non solum tempore visitationis, sed extra sine ulla distinctione, nisi in fundatione aliter cautum non esset expressè, prout *Sac. Congr. Conc. apud Gallemari. supra dictis cap. 8. & 9.* non semel declaravit.

2. Immo si Episcopus à Testatore in revisione computorum administrationis legati pii expressè excludatur, adhuc poterit negligentiam Executorum Testamenti supplere, & illos ad adimplendum cogere vigore *c. Tua nobis de Testam.* ubi *Fagnan. n. 16.* sic decisum fuisse testatur his verbis — *Et rursus cum quæsitum esset, an Episcopus in fundatione exclusus à visitatione Hof-*

pitalis, quia in fundatione sit cautum, ne se administrationi, visitationi, aut correctioni immisceat, possit se immiscere in casu negligentia Administratorum, S. Congreg. censuit posse juxta cap. Tua Nobis de Testam.

3. Quam decisionem à *Fagnano* relatum eadem *Sacr. Congreg. Concilii confirmavit in Civitatis Plebis 10. Decemb. 1695.* in qua his resolvit Episcopum tamquam Executorem omnium legatorum Piorum posse ad formam dicti *cap. Tua Nobis de Testam.* cogere Administratores ad exequendam, & adimplendam Testatoris voluntatem non obstante, quod excluderetur in Testamento, his verbis — *Che Monsig. Vescovo, o suo Vicario pro tempore non possa mai in alcun modo, ne sotto qualsivoglia pretesto, e causa ingerirsi, nè ad effetto d'eseguire, esortare, e persuadere, nè ad altro effetto nelle cose contenute nella presente donazione, disposizione, & Instrumento, mà il tutto sia esente dalla sua giurisdizione,*

zione ordinaria, e delegata, e dalla legge Diocesana, che con questa conditione espressa il detto Donatore dichiara haver fatta, e voler fare donatione, che altrimenti non haverebbe fatta, nè vorrebbe haverla fatta, mentre questi potessero ingerirsi.

4. Et ratio horum est, quia privata Testatoris dispositio non valet generalem constitutionem legis, vel canonis immutare, & idè voluntati defuncti irratiōnabili standum non est, etiamsi ulterius procederet disponendo, quod alias legatum irritum sit, & in diversam causam bona ejus expendantur, ut in individuo firmant Piasc. *prax. Episc. part. 2. cap. 3. art. 5. iii. de visit. Benef. simpl. n. 9.* Passerin. *in cap. Religiosus, S. Sanè n. 106. cum seqq. de Testam. in sexto.*

5. **ADMINISTRATORES QUOSCUMQUE.** Etiam exemptos, qui si aliis soleant reddere rationes, adhuc vigore dispositionis Concilii principaliter erit adhibendus Episcopus, *Jac. Congr. Conc. in Conversanen. 2. Martii 1697. & in Melevitana 20. Martii 1700.* qui quoties ad condemnationem, vel absolutionem Administratorum procedet unicum tantum votum habebit, juxta antiquas resolutiones *S. Congr. supra dicto cap. 9. sess. 22. de Reform.* Itaut major pars suffragiorum ceterorum, qui ex consuetudine, vel privilegio redditio- ni rationum Deputati adhibentur, absolvat, aut condemnet.

6. Quando autem Administratores essent dati à Testatore, possent ex causa ab Episcopo amoveri, ut dicit Pignatell. *consult. Can. 17. n. 8. tom. 8.* Et si in administratione malè se gessissent, alterando partitas minus, aut plus conscribendo in præjudicium legati, sive loci pii, cujus redditus, & bona administrant, accusari, & puniri possent etiam criminaliter, ut in praxi servati testatur *Raynald. observ. Crim. tom. 2. cap. 14. §. 21. num. 4.*

7. **AD EXHIBENDUM LIBROS.** Potest Episcopus cogere quoscumque Administratores Piorum Locorum, & Ecclesiarum, necnon Canonicos Cathedralis ad exhibendum, & asportandum libros administrationis, etiam ad Palatium Episcopale, si sint in loco residentiae, seu alterius stationis, & permanentiae Epif-

copi, ut præter Decreta, quæ refert Chrispin. *de visit. par. 2. §. 28. n. 7. & 8.* nuper declaravit *S. Congr. Conc. in Narnien. 8. Augusti 1693. in Montis Falsci 27. Aug. 1695. in Hispal. Visitationis 18. Aug. 1696. & in Calaguritana Visitationis 18. Junii 1701.*

8. Nec possunt Administratores exhibitionem effugere pretextu carentiae, & non existentiae librorum: quia quilibet Administrator conficere, & retinere tenetur librum rationum, qui contineat data, & accepta, ex qua causa, & qua die, alias non valerent rationem reddere quamvis exhiberent notulas, sive listas, aut folia, immò contra eos tamquam dolosos juratur in litem, *Rot. apud Farinac. dec. 540. quam allegat. Nicol. lucubr. Can. lib. 3. tit. 35. num. 7.*

9. Quia Administratores æquiparantur Tutoribus, & Curatoribus, & ea omnia præstare debent, quæ illi præstant Text. *est in Clement. quia contingit, §. Ut autem de Relig. Dom. Rot. coram Coccin. dec. 625. n. 10.* Et hinc oritur, quòd licet Administrator à Testatore datus non teneatur fatisdare, ut docet *Glof. in dicta Clem. quia contingit in verb. præstare;* attamen rationem administrationis reddere tenetur, quamvis de hoc nihil Testator dis- poneret, quia est obligatio, quæ de jure tacite censetur imposta omnibus Administratoribus, ut probant *Fagnan. in c. Ad hæc num. 59. de Relig. Dom.*

10. Nota quod Administrator, sive Executor Testamentarius datus ad distribuendum elemosynas in pauperes, potest sibi, & filiis tamquam pauperibus distribuere, ut tenent *Surd. de alim. tit. 1. quest. 94. num. 5. ibi -- Ideò Pater Executor ultimæ voluntatis, potest in distributione bonorum, quæ debet fieri in pauperes, nominare filium suum, si verè sit pauper. Gonzal. ad regul. 8. Cancellar. glof. 2. n. 55. & 56. Barbof. de Offic. & Potest. Episc. alleg. 83. num. 22. & 23.*

II. PRO REDDITIONE RATIONIS. Deputatus pro redditione rationis, quicumque sit, non potest pro labore revisionis computorum locorum piorum mercedem, seu propinam exigere, sed gratis hoc munus tenetur implere non obstante quacumque contraria con-

fuetudine, prout mandat Taxa Innocentiana, & Sac. Congreg. Concilii apud Nicol. in fosc. verb. gratis, §. 3., ibi -- Ordinarius nihil debet accipere pro revisione rationum, non obstante qualibet contraria, vel immemorabili consuetudine. Congreg. Concilii &c. Et ratio viva est, quia Ordinarius habet redditus Mensæ, ut onera officii sustineat, cap. Statutum de rescript. in sexto, ubi plenè Passerin. §. Si quid autem à num. 369. cum seq. Sac. Congr. Concilii in Panormitana 4. Martii 1690.

Deputationis Baroncelli.

F O R M U L A X I.
S U M M A R I U M.

- 1 Episcopus potest retinere familiam armatam.
- 2 Episcopus implorat aliquando brachii seculare in subsidium, non necessitate.
- 3 Barisellus Curie Episcopi gaudet privilegio Fori.
Offendens Barisellum Curie Ecclesiasticæ punitur privative ab eadem Curia, ibid.
- 4 Bariselli cognitio præsumitur, non autem aliorum satellitum.

N. Episcopus N.

N. N.

Delicta, quæ pacem turbant, & rempublicam vexant, ne quantum in Nobis est impunita remaneant, & iustitiæ administratio brachio, quo fulciatur non careat, familiam armatam habere statuimus. Quocirca de tua fidelitate confisi, Te Baroncellum nostræ Curie tam in Civitate, quam pro tota Diœcesi ad nostrum beneplacitum constituimus, & deputamus, cum licitoribus, quos tibi socios pro exercitio tui officii tam in Civilibus, quam in Criminalibus adjunxerimus, cum oneribus, emolumentis, & privilegiis solitis, & consuetis: monentes omnes, ut Te in Baroncellum, & Officiale nostræ Episcopalis Curie recognoscant, tibi que tuum officium exequenti non resistat sub penis arbitrio nostro, prout juris erit, infligendis. In quorum fidem præsentem expediri, & in Cancellaria nostra registrari iussimus. Datum &c.

N. Episcopus, sive Vicarius Generalis N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. **F**AMILIAM ARMATAM HABERE. Quod Episcopus possit retinere familiam armatam, & satellites, est propositio inter DD. nostros communiter recepta, quia in sua Diœcesi dicitur Princeps, & habere merum, & mixtum imperium, ut post Glof. in c. Si quis 2. q. 7. & Conc. Trid. sess. 25. c. 3. docent Tusch. litt. E. concl. 253. per tot. & concl. 59. n. 16. lit. I. Barbof. de Offic. & Potest. Episc. alleg. 107. n. 2. &

seqq. Ciarlin. contr. 50. n. 25. Sperell. dec. 4. n. 7. & 8. & dec. 124. n. 14. Nicol. lucubr. Can. lib. 5. tit. 39. post n. 109. ampl. 7. Conciol. resol. Crim. verb. Episcopus resol. 2. Sac. Congr. Episc. in Civitatis Castellii 14. Aprilis 1615. responsione ad tertium dubium.

2. Et quamquam quamplures Episcopi careant licitoribus, & familia armata, hoc evenit, non quia talem jurisdictionem non habeant, sed quia vel sunt pauperes, vel alia causa impediuntur: Et cum sit actus facultativus, aliquandò etiam aliis pru